

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้
ทักษะคิด และการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน
เทศบาล เขตการศึกษา 8 และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพ
ผู้บริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวแปรเพศ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน
ตอนที่ 2 ความรู้ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค ตอนที่ 3 ทักษะคิดเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค ตอนที่ 4
การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค และนำแบบสอบถามไปใช้กับตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็น
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 8 จำนวน 400 คน เป็น
เพศชาย 200 คน เพศหญิง 200 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำแบบสอบถาม
มาวิเคราะห์ด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส ที เอส เอกซ์ (SPSSX)
ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ เกี่ยวกับ
สุขภาพผู้บริโภคนักเรียนตามตัวแปรเพศ โดยการทดสอบค่า 'ที' (t-test) ที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน
เทศบาล เขตการศึกษา 8 จำนวน 400 คน เป็นเพศชาย 200 คน เพศหญิง 200 คน นักเรียน
ชายและนักเรียนหญิงส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 10 - 12 ปี บิดาประกอบอาชีพรับจ้างเป็น
ส่วนใหญ่ อาชีพรองลงมาคือค้าขาย มารดาประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ อาชีพรองลงมา

คือรับจ้าง ระดับการศึกษาของบิดามารดาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า รองลงมาไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยกเว้นระดับการศึกษาของบิดา นักเรียนชาย รองลงมา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือเทียบเท่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 5 - 7 คน เป็นส่วนใหญ่ รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 2 - 4 คน

2. ความรู้และการ เปรียบ เทียบความรู้ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับ ค่อนข้างดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 17.94 (จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) โดยมีนักเรียน ร้อยละ 3.25 มีความรู้อยู่ในระดับดีมาก นักเรียนร้อยละ 20.25 มีความรู้อยู่ในระดับดี นักเรียน ร้อยละ 33.75 มีความรู้อยู่ในระดับค่อนข้างดี นักเรียนร้อยละ 38.50 มีความรู้อยู่ในระดับพอใช้ และนักเรียนร้อยละ 4.25 มีความรู้อยู่ในระดับต้องแก้ไข เมื่อแยกนักเรียนชายและหญิง พบว่า นักเรียนชายมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 17.56 และนักเรียนหญิงมีความรู้อยู่ในระดับค่อนข้างดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 18.33

2.2 เมื่อ เปรียบ เทียบความรู้ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค โดยส่วนรวมระหว่าง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรู้ เกี่ยวกับสุขภาพ ผู้บริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้ เกี่ยวกับ สุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย สำหรับข้อความที่แตกต่างกันมีดังนี้

- 2.2.1 การโฆษณาสินค้ามีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร
- 2.2.2 การซื้อผลิตภัณฑ์ในข้อใดจะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี
- 2.2.3 ข้อใด เป็นหลักในการใช้บริการทางสุขภาพที่ควรกระทำ
- 2.2.4 เพราะเหตุใดจึงไม่ควรซื้อยา เก็บไว้ครั้งละมาก ๆ
- 2.2.5 ดอกไม้ในข้อใดที่นิยมนำมาใช้ผสมอาหารแล้วทำให้อาหารมีสี เหลือง

3. ทัศนคติและการ เปรียบ เทียบทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค โดย ส่วนรวมอยู่ในระดับดี สำหรับข้อที่นักเรียนมีทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

ทัศนคติทางบวก

การรับประทานผงชูรสมากอาจ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคต่ำสุดเพียงระดับพอใช้ และไม่มีข้อใดที่นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับต้องแก้ไข

3.2 เมื่อ เปรียบ เทียบทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค โดยส่วนรวมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ เมื่อ เปรียบ เทียบ เป็นรายข้อ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับข้อที่แตกต่างกันมีดังนี้

3.2.1 ข้อที่นักเรียนชายมีทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนหญิง ได้แก่

ทัศนคติทางบวก

ยาดำร่าทลวง เป็นยาที่มีคุณภาพดีและราคาย่อมเยา

ทัศนคติทางลบ

ถ้า เป็นไข้ตัวร้อนจัด ให้ผู้สูงอายุผูกข้อมือให้อาการจะดีขึ้น

3.2.2 ข้อที่นักเรียนหญิงมีทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย ได้แก่

ทัศนคติทางลบ

(1) การไปหาแพทย์ต้องไปเฉพาะ เมื่อเวลาเจ็บป่วยเท่านั้น

(2) ซื้อผลไม้กระป๋องสะดวกกว่าผลไม้สด เพราะ เปิดกระป๋อง

แล้วรับประทานได้ทันที

(3) ยาที่ดีมีคุณค่ามักจะมีการโฆษณาจำหน่ายแพร่หลาย

4. การปฏิบัติและการเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคโดยส่วนรวมอยู่ในระดับดี สำหรับข้อที่นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดีมากคือไม่เคยทำเลย ได้แก่

การปฏิบัติทางลม

เมื่อเป็นไข้หวัด ฉับรับประทานยาชุดที่ซื้อมาจากร้านขายยาหรือรถขายเร่

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคต่ำสุดเพียงระดับพอใช้ และไม่มีข้อใดที่นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค อยู่ในระดับไม่ดี

4.2 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคโดยส่วนรวม ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับข้อที่แตกต่างกันมีดังนี้

4.2.1 ข้อที่นักเรียนชายมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนหญิง ได้แก่

การปฏิบัติทางบวก

ฉับกินยาตามที่แพทย์ให้แต่ละครั้งจนหมด แม้ว่าอาการของโรคจะหายแล้วก็ตาม

4.2.2 ข้อที่นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชายคือปฏิบัติน้อยกว่า ได้แก่

การปฏิบัติทางลบ

- (1) ดันใช้งานชาวพลาสติกส์สวยใส่อาหารที่ร้อนรับประทาน
- (2) ดันซื้อขนม เยลลี่ที่ไม่มีตราหยั้ห้อและฉลากแสดงส่วนประกอบของขนมรับประทาน
- (3) ดันซื้อสินค้าตามคำโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 8 ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค

1.1 ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้อยู่ในระดับค่อนข้างดีนั้น อาจเนื่องมาจากผลการสอนของครูในชั้นเรียนและความสามารถของครูในการนำหลักสูตรและแผนการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ประกอบกับกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอนเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของบทเรียนและเอื้อให้นักเรียนมีโอกาสดูรับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเนื้อหาวิชาสุขศึกษา เรื่องสุขภาพกับการบริโภคตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้เสนอแนะกิจกรรมให้แก่ครู เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าและรายงาน การสร้างสถานการณ์จำลอง ฯลฯ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2524: 66-68) ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่วนมากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน และผลจากการจัดกิจกรรมนอกจากจะทำให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน เพราะมีกิจกรรมที่ตนเองได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำหรือด้วยการปฏิบัติจริงมากขึ้น เกิดทักษะในการแก้ปัญหา และช่วยปลูกฝังหรือเสริมสร้างนิสัยหรือทัศนคติที่ดีให้แก่นักเรียนแล้ว (สุชาติ โสภประยูร 2525: 91) ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนดีขึ้น ได้รับความรู้

และประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในบทเรียนเพิ่มขึ้น โดยพบว่ากิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาความรู้ถึงขั้นการรู้จักสังเคราะห์และการรู้จักประเมินค่า (สุชาติ โสมประยูร 2525: 45) และผลการวิจัยของฮอนแยค (Hornyak 1984: 2037-A) ก็พบว่า การใช้สถานการณ์จำลองในโปรแกรมบริโภคนศึกษาช่วยเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน

นอกจากนั้น สภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลก็อยู่ในเขตชุมชนเมือง ซึ่งเป็นแหล่งที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและการสื่อสารมวลชน โอกาสที่นักเรียนเหล่านี้จะได้รับข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพผู้บริโภคก็เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนก็ได้มีการรณรงค์ในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค และมีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพผู้บริโภคผ่านทางสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อย่างแพร่หลาย ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนเทศบาลจึงมีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน

อย่างไรก็ตามยังพบว่ามึนักเรียนบางส่วน (ร้อยละ 4.25) มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับที่ต้องแก้ไข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระดับสติปัญญาและปัญหาส่วนตัวของนักเรียน จากการที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนเทศบาลด้วยตนเองพบว่า มีนักเรียนบางคนมีระดับสติปัญญาค่อนข้างต่ำ ต้องเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลายปี นอกจากนั้นนักเรียนโรงเรียนเทศบาลส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวที่ยากจน ผู้ปกครองยังต้องอาศัยแรงงานเด็กและไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา (อัครา วงษ์เอก 2528: 38) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งโตพอที่จะช่วยเหลือครอบครัวได้ ก็อาจต้องช่วยผู้ปกครองหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เช่นที่มักพบเสมอคือ เรขายหนังสือพิมพ์หรือขายของ รับจ้าง ซึ่งถ้านักเรียนบางคนแบ่งเวลาไม่เป็นอาจจะเป็นผลเสียต่อการเรียน และอีกประการหนึ่งเมื่อนักเรียนบางคนมีรายได้เป็นของตนเองแล้ว อาจทำให้ความสนใจในการเรียนลดน้อยลงเพราะมุ่งแต่จะหารายได้ ขาดการฝึกฝนและทบทวนความรู้ที่เรียนมา

1.2 เมื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคโดยส่วนรวมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนหญิงสนใจ

ในการเรียนและชอบอ่านหาความรู้มากกว่านักเรียนชาย เด็กวัยก่อนรุ่น (อายุ 10 - 12 ปี) ความสนใจในการอ่านของเด็กชายและเด็กหญิงมีความแตกต่างกัน เด็กหญิงใช้เวลาในการอ่านมากกว่าเด็กชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กชายสนใจในการเล่นมากขึ้น (ประหยัด ทองมาก 2527: 26-27) และจากการศึกษาพัฒนาการของเด็กอายุ 10 ปีขึ้นไป พบว่าอัตราการพัฒนา ด้านสมองของเด็กหญิงจะเร็วกว่าเด็กชายเล็กน้อย (สุชา จันทรเฒ 2528: 11) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภครู้ดีกว่านักเรียนชาย

2. ทศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภครู้

2.1 ทศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภครู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการสอนของครูที่เน้นหนักในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในเรื่องความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค ประกอบกับเนื้อหาเรื่องสุขภาพผู้บริโภค นอกจากจะมีอยู่โดยตรงและสอดแทรกอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว ยังผสมผสานอยู่กับกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (งานบ้าน) ดังนั้นนักเรียนจึงได้รับการเสริมสร้างและปลูกฝังทศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภครู้มาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนก็มีส่วนเอื้ออำนวยในการเสริมสร้างทศนคติให้แก่ นักเรียนด้วย ดังเช่น นโยบายเน้นหนักของกรมการปกครองในการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาความเจริญทางสังคม ประจำปี พ.ศ.2525 - 2529 ได้กำหนดไว้ข้อหนึ่งว่า "1.5 ส่งเสริมด้านโภชนาการ โดยปรับปรุงโครงการโภชนาการในโรงเรียนเทศบาลให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม อบรมครูโภชนาการครูอนามัย ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง" (ฉลอง กัลยาณมิตร 2528: 4) ซึ่งโครงการดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังทศนคติที่ดีในด้านอาหารและการบริโภคให้แก่ นักเรียนได้บ้าง ถึงแม้จะไม่ครอบคลุมในขอบเขตเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคทั้งหมด

นอกจากนั้น สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ยังได้มีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพิ่มมากขึ้น การเผยแพร่ความรู้จากสื่อมวลชนดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของการบริโภคและการเป็นผู้บริโภค และช่วยเสริมสร้างทศนคติที่ดีแก่นักเรียนได้ ดังที่ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2515: 152) กล่าวว่า "โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่

เข้ามามีอิทธิพลกับทัศนคติของเด็กมากที่สุด" ประกอบกับชุมชนที่นักเรียนอยู่อาศัยก็ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารมวลชน การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ก็สะดวกรวดเร็วและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรา กาญจนารัตน์ (2520: 157) ที่พบว่า นักเรียนชาย-หญิงในเขตเทศบาลมีทัศนคติทางด้านสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย-หญิงนอกเขตเทศบาล ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนในเขตเทศบาลได้รับความรู้จากสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่เสมอ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทั้งโรงเรียน ชุมชน และสื่อมวลชนอาจมีส่วนช่วยกัน เสริมสร้างทัศนคติที่ดีทางด้านสุขภาพผู้บริโภคให้แก่ นักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดี

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดีมาก ในข้อ "การรับประทานผงชูรสมากอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ" แสดงให้เห็นว่า นักเรียนทั้งสอง เพศตระหนักถึงอันตรายจากการรับประทานผงชูรสในปริมาณมาก อาจเนื่องมาจากผลการสอนของครูที่เน้นให้เห็นถึงอันตรายจากการรับประทานผงชูรสมาก และในชีวิตประจำวันของนักเรียนก็มีความเกี่ยวข้องกับการบริโภคผงชูรสอยู่เสมอ

2.2 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคโดยส่วนรวมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบ เป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติดีกว่านักเรียนชายในทุกข้อ ในข้อ "การไปหาแพทย์ต้องไปเฉพาะ เมื่อเวลาเจ็บป่วยเท่านั้น" แสดงว่านักเรียนหญิงมีทัศนคติในเรื่องการไปหาแพทย์ดีกว่านักเรียนชาย คือไม่เห็นด้วยว่าการไปหาแพทย์ต้องไปเฉพาะ เมื่อเวลาเจ็บป่วย ส่วนนักเรียนชายไม่แน่ใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา วงศ์สวัสดิ์ (2528: 35-55) ที่พบว่า นักเรียนหญิงไม่เห็นด้วยว่าควรไปหาแพทย์เฉพาะ เมื่อเวลาเจ็บป่วย เท่านั้น ส่วนนักเรียนชายไม่แน่ใจในเรื่องเดียวกัน ส่วนในข้อ "ซื้อผลไม้กระป๋องสะดวกกว่าผลไม้สด เพราะ เปิดกระป๋องแล้วรับประทานได้ทันที" แสดงว่านักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อการซื้อผลไม้สดรับประทานดีกว่านักเรียนชาย โดยไม่เห็นด้วยว่าซื้อผลไม้กระป๋องสะดวกกว่าผลไม้สด เพราะ เปิดกระป๋องแล้วรับประทานได้ทันที ส่วนนักเรียนชายไม่แน่ใจ อาจเป็น เพราะนักเรียนหญิงในวัยนี้ไดพอที่จะช่วยแบ่ง เบาภาระของแม่ในด้านการ เรือน ประกอบกับ

เด็กหญิงในวัยนี้สนใจการครัว (สุพล บุญทรง 2523: 135) อาจทำให้นักเรียนหญิงได้รับประสบการณ์ในด้านอาหารการกินมากกว่านักเรียนชาย ส่วนเด็กชายในวัยนี้อาจสนใจในการเล่นมากขึ้น (ประหยัด ทองมาก 2527: 27) ไม่ค่อยสนใจและไม่พิถีพิถันในเรื่องอาหารการกินมากนัก ชอบความสะดวกรวดเร็ว อาจคิดว่ารับประทานผลไม้กระป๋องสะดวกกว่า เพราะไม่ต้องนำไปล้างหรือปอกเปลือก จึงทำให้นักเรียนหญิงมีทัศนคติในข้อนี้ดีกว่านักเรียนชาย และในข้อ "ยาที่ดีมีคุณค่ามักจะมีการโฆษณาจำหน่ายแพร่หลาย" แสดงว่านักเรียนหญิงที่มีทัศนคติในเรื่องของยาและการโฆษณาดีกว่านักเรียนชาย โดยนักเรียนหญิงไม่แน่ใจมากกว่านักเรียนชายว่ายาที่ดีมีคุณค่ามักจะมีการโฆษณาจำหน่ายแพร่หลาย เมื่อพิจารณาจากความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนในเรื่องจุดมุ่งหมายของการโฆษณา และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนในเรื่องการซื้อสินค้าตามคำโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่ามีความสอดคล้องกัน คือ นักเรียนหญิงมีความรู้และการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวดีกว่านักเรียนชาย

ส่วนในข้อที่นักเรียนชายมีทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนหญิงได้แก่ข้อ "ยาค่ารากลวงเป็นยาที่มีคุณภาพดีและราคาย่อมเยา" และข้อ "ถ้าเป็นไข้ตัวร้อนจัดให้ผู้สูงอายุผูกข้อมือให้อาการจะดีขึ้น" แสดงว่านักเรียนชายเห็นด้วยกับคุณภาพของยาค่ารากลวงว่าดีและราคาย่อมเยา โดยไม่เห็นด้วยกับการให้ผู้สูงอายุผูกข้อมือให้แล้วอาการเป็นไข้ตัวร้อนจัดจะดีขึ้น ส่วนนักเรียนหญิงไม่แน่ใจในเรื่องดังกล่าว อาจเป็นเพราะความสนใจในวิชาที่เรียนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกัน จากการศึกษาความสนใจของเด็กในวัยนี้พบว่าเด็กชายสนใจเรียนวิทยาศาสตร์ (สุพล บุญทรง 2523: 117) และเนื่องจากลักษณะของวิชาวิทยาศาสตร์สอนให้คนเชื่อในสิ่งที่จริง มองเห็น และพิสูจน์ได้ ไม่หลงเชื่อมงายมีเหตุผล และรู้จักแก้ปัญหาโดยวิธีการวิทยาศาสตร์ เด็กหญิงมักจะได้รับ การอบรมเลี้ยงดูให้เป็นคนว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังผู้ใหญ่ และมีอิสระน้อยกว่าเด็กชาย จึงเกิดความลังเลใจในเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุผลนี้ จึงทำให้นักเรียนชายมีทัศนคติในข้อดังกล่าวดีกว่านักเรียนหญิง

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค

3.1 การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนเรื่องสุขภาพผู้บริโภคมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังได้กล่าวถึงข้างต้นในเรื่องของทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค ซึ่งการเรียนการสอนในระดับ

ประตมคั้นนั้นจะ เน้นในเรื่องของการปฏิบัติ ประกอบกับนักเรียนมีทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคนอยู่ในระดับดี อาจส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ดีได้ ถึงแม้ความรู้ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนอยู่เพียงระดับค่อนข้างดี แต่ก็มึนักเรียนเกินกว่าครึ่ง ร้อยละ 57.25 มีความรู้อยู่ในระดับค่อนข้างดีจนถึงระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับที่ ชวาร์ท (Schwartz 1975: 30) ได้สรุปรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติทางด้านโภชนาการที่พบจากผลการวิจัยในรูปแบบหนึ่งว่า ความรู้และทัศนคติต่างก็ทำให้เกิดปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน และสอดคล้องกับที่ สุชาติ โสมประยูร (2525: 49) กล่าวว่า "ทัศนคตินั้นมีบทบาทสำคัญอยู่มากทีเดียวในเรื่องสุขปฏิบัติของนักเรียน" และยังสอดคล้องกับที่ประภา เพ็ญสุวรรณ (2522: 96) กล่าวว่า "ความรู้สึก อารมณ์ หรือทัศนคติจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติทางด้านสุขภาพอนามัยของบุคคล" อีกประการหนึ่งในโรงเรียนเทศบาลได้มีการส่งเสริมโภชนาการในโรงเรียนโดยจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน จากการที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พบว่าโรงเรียนเทศบาลมีการจัดโครงการอาหารกลางวันทุกโรงเรียน รูปแบบในการจัดส่วนมากโรงเรียนจะจัดทำอาหาร ขนม เครื่องดื่ม จำหน่ายในราคาถูก โดยเน้นถึงประโยชน์และคุณค่า และอยู่ในความควบคุมดูแลของครูโภชนาการ จากสภาพแวดล้อมดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีการปฏิบัติในแง่ของการรู้จักเลือกซื้ออาหารสำหรับผู้บริโภค และแยกได้ว่าอาหารชนิดใดควรซื้อหรือไม่ควรซื้อรับประทาน เพราะได้เห็นตัวอย่างที่ถูกต้องจากทางโรงเรียน นอกจากนั้นสภาพชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ก็เป็นแหล่งที่เจริญ มีสถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน คลินิกส่วนตัว รวมทั้งศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล เมื่อเจ็บป่วยก็สามารถเดินทางไปตรวจรักษาได้สะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก และถ้าเกิดเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยโรงเรียนก็มีห้องพยาบาลให้นักเรียนไว้ใช้บริการ จึงเป็นผลให้การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนอยู่ในระดับดี

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับดีมาก คือไม่เคยทำเลยในข้อที่ว่า "เมื่อเป็นไข้หวัดฉันรับประทานยาชุดที่ซื้อจากร้านขายยาหรือรถขายเร่" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลทางด้านสภาพชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ดังที่ผู้วิจัยกล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับผลการวิจัยในครั้งนี้นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องยาและการใช้ยาอยู่ในระดับดี และปัจจุบันมีการรณรงค์เรื่องอันตรายจากการใช้ยาชุดอย่างแพร่หลาย ทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งมีบทลงโทษสำหรับผู้จำหน่ายยาชุด จึงส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับดีมาก

อย่างไรก็ตามยังพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ คือ ทำนาน ๆ ครั้งในเรื่องการทำผู้ประกอบอาหารขายไม่ให้ใส่ผงชูรสในอาหาร ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้นักเรียนจะมีทัศนคติอยู่ในระดับดีมากในเรื่องการรับประทานผงชูรสมากอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่การปฏิบัติของนักเรียนในเรื่องดังกล่าวยังไม่ค่อยดีนัก และไม่สอดคล้องกับทัศนคติของนักเรียนซึ่ง เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับประทานผงชูรสมากอาจ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

3.2 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคโดยรวมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลา เพียรชอบ (2529: 23-45) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร นักเรียนหญิงดูแลสุขภาพตนเองดีกว่านักเรียนชาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรีย์ จันทรโมลี (2528: 56-88) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดบุรีรัมย์ เพศหญิงมีการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพดีกว่าเพศชาย การที่นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชายนั้น อาจเป็นเพราะความสนใจในวิชาที่เรียนและกิจกรรมแตกต่างกัน เด็กชายสนใจดาราศาสตร์ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ เด็กหญิงสนใจการครัว การเย็บปักถักร้อย ตัดเย็บเสื้อผ้า (สุพล บุญทรง 2523: 135) และเมื่อศึกษาถึงการเล่นของเด็กในวัยนี้ พบว่า เป็นวัยที่สองเพศเริ่มแยกกันเล่นและแยกกันทำกิจกรรม ความสนใจแตกต่างกัน เด็กชายชอบเล่นวิ่งแข่ง เล่น โลดโผน ใช้ความว่องไว ใช้เครื่องยนต์กลไก เด็กหญิงชอบการครัว การตัดเย็บ การตกแต่งบ้าน การแสดงที่เกี่ยวกับเรื่องจริง (สมาคมศส เศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย 2518: 190-193) เมื่อความสนใจในกิจกรรมและการเล่นของเด็กชายและเด็กหญิงแตกต่างกัน สิ่งที่เด็กปฏิบัติก็ย่อมจะแตกต่างกัน เพราะความสนใจและการเล่นของเด็กมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะพฤติกรรมเฉพาะเพศของเด็ก โดยเฉพาะในเรื่องของการบริโภค จะเห็นได้ว่าเด็กหญิงสนใจการครัวและชอบการครัว ประกอบกับลักษณะของครอบครัวไทย เด็กหญิงถูกรับเลี้ยงดูให้รับผิดชอบงานในบ้าน ต่อจากแม่ ผักผ่อนให้มีความละเอียดรอบคอบ ดังนั้นนักเรียนหญิงจึงมีโอกาสมากกว่าที่จะปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคมากกว่านักเรียนชาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย

จากผลการวิจัยนี้ เมื่อพิจารณารายข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าส่วนใหญ่เด็กนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย

แต่มีเพียงข้อเดียวที่นักเรียนชายมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนหญิง ได้แก่ ข้อ "ฉันทินยาตามที่แพทย์ให้แต่ละครั้งจนหมดแม้ว่าอาการของโรคจะหายแล้วก็ตาม" โดยนักเรียนชายมีการปฏิบัติบ่อยครั้งในเรื่องการกินยาตามที่แพทย์ให้แต่ละครั้งจนหมด ส่วนนักเรียนหญิงมีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะการเจ็บป่วยของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกัน นักเรียนหญิงถึงแม้จะมีการเจ็บป่วยบ่อย ๆ แต่มักจะเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยด้วยโรคง่าย ๆ ไม่รุนแรง ส่วนนักเรียนชายแม้จะไม่มีอาการเจ็บป่วยบ่อยครั้ง แต่เมื่อเกิดการเจ็บป่วยมักจะเจ็บป่วยค่อนข้างหนัก จากการศึกษาสถิติการตายในปี พ.ศ.2527 ของเด็กอายุ 10 - 14 ปี พบว่า เด็กชายตายมากกว่าเด็กหญิง โดยเด็กชายตายร้อยละ 1.1 เด็กหญิงตายร้อยละ 0.8 และเมื่อแยกสาเหตุการตาย พบว่า เด็กชายตายด้วยโรคปอดอักเสบร้อยละ 1.4 เด็กหญิงตายร้อยละ 1.1 เด็กชายตายด้วยโรคตับและตับแข็งเรื้อรังร้อยละ 0.4 เด็กหญิงตายร้อยละ 0.1 เด็กชายตายด้วยอุบัติเหตุยานยนต์บนถนนหลวงในการจราจรร้อยละ 2.3 เด็กหญิงตายร้อยละ 1.2 เด็กชายตายด้วยเนื้องอกร้ายทุกตำแหน่งร้อยละ 0.7 เด็กหญิงตายร้อยละ 0.4 เด็กชายตายด้วยไข้มาเลเรียร้อยละ 3.8 เด็กหญิงตายร้อยละ 2.8 เด็กชายตายด้วยโรคเลือดออกในสมองและกระโหลกศีรษะร้อยละ 1.1 เด็กหญิงตายร้อยละ 0.6 เด็กชายตายด้วยโรคติดเชื้อของลำไส้ร้อยละ 2.5 เด็กหญิงตายร้อยละ 1.3 (กระทรวงสาธารณสุข 2527: 49-198) จากสถิติการตายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เด็กชายตายจากการเจ็บป่วยและตายด้วยโรคต่าง ๆ มากกว่าเด็กหญิง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการเจ็บป่วยของเด็กชายว่าจะต้องมีอาการเจ็บป่วยมากกว่าเด็กหญิง ดังนั้นการที่นักเรียนชายมีการเจ็บป่วยหนักกว่านักเรียนหญิง อาจทำให้นักเรียนชายต้องการหายจากโรคที่เป็นอยู่โดยเร็ว จึงส่งผลให้นักเรียนชายปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์มากกว่านักเรียนหญิง นักเรียนชายจึงมีการปฏิบัติในข้อนี้ดีกว่านักเรียนหญิง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 8 ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนบางส่วน (ร้อยละ 4.25) มีความรู้อยู่ในระดับต้องแก้ไข ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยในบทเรียนหนึ่ง ๆ ควรจัดให้มีกิจกรรมและอุปกรณ์หลาย ๆ อย่างประกอบกัน เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างกัน และควรสังเกตและศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนและจดบันทึกไว้ เพื่อครูจะได้เข้าใจและรู้จักนักเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ครูเลือกใช้วิธีสอนได้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสุขภาพผู้บริโภค ครูควรเน้นในเรื่องยาและอันตรายของการซื้อยารับประทานเอง การเลือกใช้สีผสมอาหารที่ได้จากธรรมชาติและสีสังเคราะห์ ลักษณะของน้ำส้มสายชูแท้ และการรับประทานอาหารกระป๋อง โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีโอกาสได้รับความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้น เช่น เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการใช้ยาและอันตรายของการซื้อยารับประทานเอง น้ำสีผสมอาหารที่ควรเลือกใช้ทั้งที่ได้จากธรรมชาติและสีสังเคราะห์ และสีที่ไม่ควรเลือกใช้ผสมอาหารมาแสดงให้นักเรียนดู และชี้ให้เห็นถึงความแตกต่าง ประโยชน์และโทษ ใช้วิธีการทดลองเพื่อตรวจสอบน้ำส้มสายชูแท้ เป็นต้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้และประสบการณ์แล้ว ยังส่งผลให้นักเรียนรู้จักเลือกซื้อ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ในการบริโภคได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

1.3 ทางโรงเรียนควรจัดหาหนังสือและเอกสารทางด้านสุขภาพผู้บริโภคไว้ในห้องสมุดให้เพียงพอ เพื่อให้นักเรียนจะได้มีโอกาสมาอ่านและค้นคว้าศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อันจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องสุขภาพผู้บริโภคแก่นักเรียน

1.4 ควรมีการจัดนิทรรศการหรือจัดป้ายนิเทศในเรื่องการเลือกซื้อ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ในการบริโภค การใช้บริการทางสุขภาพ โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละครั้ง

1.5 ควรส่งเสริมให้นักเรียนจัดตั้งชมรมส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้บริหารงานเองในรูปของคณะกรรมการและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ทั้งนี้ เพื่อฝึกให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อสังคม

ร่วมกัน เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความเข้าใจ และส่งเสริมเรื่องสุขภาพผู้บริโภคในโรงเรียนให้กว้างขวาง ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการร่วมพลังผู้บริโภค ฯลฯ ตัวอย่าง เช่น ชมรม อาจจัดกิจกรรมโดยจัดทำโครงการต่อต้านอาหารที่ไม่ได้คุณภาพหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายที่พ่อค้าแม่ค้านำเข้ามาจำหน่ายในโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งการจัดตั้งชมรมดังกล่าวจะช่วยฝึกฝนให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในเรื่องของการบริโภค และการใช้บริการที่ถูกต้องเหมาะสม

2. ด้านทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค ถึงแม้ว่านักเรียนจะมีทัศนคติอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ต้องพัฒนา ดังนั้นนอกจากครูควรจะดำรงรักษาสร้าง เสริมและพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนให้คงอยู่หรือดียิ่ง ๆ ขึ้นแล้ว ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรตระหนักถึงการปลูกฝังทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคให้แก่เด็กเรียนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ โดยจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของบริการทางสุขภาพ ครูควรจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสไปศึกษาสภาพที่เป็นจริงในเรื่องของการใช้บริการทางสุขภาพและการตลาด และหาโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยหรือสัมภาษณ์ผู้ให้บริการทางสุขภาพหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องสุขภาพผู้บริโภค

3. ด้านการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนจากผลการวิจัย ถึงแม้จะพบว่าอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ต้องพัฒนา ดังนั้นนอกจากครูผู้สอนควรจะส่งเสริม เอาใจใส่ แนะนำ และติดตามผลด้านการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักเรียนปฏิบัติจน เกิดเป็นความเคยชินและกลายเป็นนิสัยติดตัวไปตลอดแล้ว ในการจัดการเรียนการสอนครูควรสร้างสถานการณ์จำลองหรือจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการให้บริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ การใช้จ่าย การใส่ถุงซุสในอาหาร ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เช่น เชิญแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้และแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องการกินยา การใช้จ่าย และการไปใช้บริการสาธารณสุข และควรขอความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนให้ช่วยติดตามผลการปฏิบัติของนักเรียนด้วย ส่วนในเรื่องการใส่ถุงซุสในอาหารนั้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยังมีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ในเรื่อง การห้ามผู้ประกอบอาหารขายไม่ให้ใส่ถุงซุสในอาหารทั้ง ๆ ที่นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องการรับประทานถุงซุสอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้นนอกจากครูจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเน้นถึงอันตรายจากการรับประทานถุงซุสแล้ว

ครูควร เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านสุขภาพให้กับนักเรียน เช่น สิ่งผู้ประกอบอาหารขายไม่ให้ใส่ผงชูรส ในอาหาร ขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็ควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงอาหารให้ถูกต้อง เช่น ไม่ใช้ผงชูรสในการปรุงอาหาร และกวาดชั้นพ่อค้าแม่ค้าที่นำอาหาร เข้ามาขายในโรงเรียนไม่ให้ใส่ผงชูรสในอาหารที่นำมาจำหน่าย

4. จากผลการวิจัยโดยส่วนรวมทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค พบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคอยู่ในระดับค่อนข้างดี มีทักษะ และการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ดังนั้นครูจึงควร เน้นให้สภาพการเรียนรู้นักเรียนคงอยู่ได้ด้านหรือมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติดียิ่งขึ้นกว่าเดิมโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทั้งความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ อย่างประกอบกันให้เหมาะกับวัยของผู้เรียนและเนื้อหาที่สอน เช่น แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ไปศึกษาค้นคว้า นำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายร่วมกัน และรายงานต่อหน้าชั้นเรียน จากนั้นครูก็บรรยายสรุปโดยใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ เป็นต้น ดังคำกล่าวของ สุชาติ โสภประยูร (2525: 78) ที่ว่า "ในการสอนวิชาสุขศึกษา เพื่อให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์ ครูควรพิจารณาเลือกใช้วิธีสอนหรือกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ซึ่งมีทั้งลักษณะครูและนักเรียน เป็นศูนย์กลางหรือ เป็นหลักประกอบกันหรือผสมผสานกันไปให้เหมาะสมกับโอกาส และสภาพของแต่ละบทเรียน"

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนเทศบาลทั่วประเทศ และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลระหว่างภาคต่าง ๆ เพื่อจะได้ นำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกันและนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อมของนักเรียน และยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งในและนอกสถานศึกษา

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้เครื่องมือในการวิจัยหลายชนิดประกอบกัน เช่น ใช้แบบสอบถามสำหรับพฤติกรรมด้านความรู้ ใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับพฤติกรรมด้านทักษะ และ ใช้แบบสังเกตสำหรับพฤติกรรมด้านปฏิบัติ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ และใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

3. ควรศึกษาตัวแปรต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว วุฒิต่างของครูผู้สอน เพศ อายุ และประสบการณ์ในการสอนของครู ซึ่งตัวแปรดังกล่าวอาจมีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับ สุขภาพผู้บริโภคนักเรียน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม

4. ควรทำการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนในสังกัดอื่น เช่น โรงเรียน ประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนเอกชน และ เปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภครหว่างนักเรียนที่อยู่ใน เขตและนอก เขต เทศบาล

5. เพื่อให้การศึกษาวิจัยในเรื่องความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพ ผู้บริโภคกว้างขวางขึ้นควรศึกษากับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฯลฯ เพราะการวิจัยในเรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทุกวัย เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน ให้เหมาะสมตามระดับชั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย